

Vastaus 24.3.2026 tehtyyn aluevaltuustoaloitteeseen Raskauden seuranta maksuttomaksi Eloisassa (Tuominen, Lotta & Taavitsainen, Satu)

Aluehallitus 1.6.2026

7801/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Terveyspalvelujen toimialajohtaja Kimmo Kuosmanen puh. 040 6567 885

Aloitteessa esitetään, että raskauden seuranta muutetaan maksuttomaksi Etelä-Savon hyvinvointialueella (Eloisa). Aloite kohdistuu erityisesti tilanteisiin, joissa raskauden seuranta edellyttää äitiysneuvolan lisäksi erikoissairaanhoidon tai erikoisalojen poliklinikkakäyntejä (ns. riskiraskauden seuranta) ja joista peritään asiakasmaksuja.

Etelä-Savon hyvinvointialueella (Eloisa) aluevaltuusto päätti 11.3.2025 synnytysten maksuttomuudesta (synnyttäjiltä ei peritä asiakasmaksuja synnytykseen liittyvästä osastohoidosta päätöksen mukaisessa laajuudessa). Päätös koskee synnytykseen ja välittömästi siihen liittyvään hoitoon liittyviä asiakasmaksuja, eikä se sellaisenaan ulotu raskaudenaikaiseen erikoissairaanhoidon seurantaan, jonka asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulainsäädännön ja hyvinvointialueen asiakasmaksupäätösten mukaisesti. Vuonna 2025 Eloisan alueella oli tilastojen mukaan 700 ja vuonna 2024 584 synnytystä.

Äitiysneuvolan raskaudenaikainen seuranta ja siihen liittyvät käynnit ovat asiakkaalle maksuttomia. Sen sijaan erikoissairaanhoidon ja erikoisalojen poliklinikkatoiminnan asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulainsäädännön sekä kulloinkin voimassa olevan asiakasmaksuasetuksen ja hyvinvointialueen asiakasmaksupäätösten mukaisesti. Hyvinvointialue voi tehdä asiakasmaksuista paikallisia linjauksia siltä osin kuin sääntely mahdollistaa, mutta osa maksuista on valtakunnallisesti säädeltyjä. Asiakasmaksuissa sovelletaan lisäksi asiakasmaksujen vuotuista maksukattoa.

Riskiraskauden seurannassa asiakkaalle voi kertyä kustannuksia esimerkiksi poliklinikkakäyntien asiakasmaksuista. Maksukatto lieventää kustannuksia silloin, kun asiakkaan maksut ylittävät maksukaton saman kalenterivuoden aikana. Lainsäädäntö mahdollistaa myös tapauskohtaisen

asiaksmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen, jos maksun periminen vaarantaisi asiakkaan tai perheen toimeentulon.

Aloitteessa esitetty maksuttomuus voisi vähentää perheiden taloudellista kuormitusta tilanteissa, joissa raskauden seuranta edellyttää tiheää erikoissairaanhoidon seurantaa, ja se voisi lisätä potilastyytyvyyttä. Arvion mukaan raskaana oleva potilas käy äitiyspoliklinikan seurannassa keskimäärin noin 2–3 kertaa raskautta kohden. Osalla potilasryhmistä (esim. raskausdiabetes ja monikkoraskaudet) käyntimäärät voivat kuitenkin olla selvästi suurempia; esimerkiksi kaksosraskauden seurannassa käyntejä voi olla 8–10 raskautta kohden.

Poliklinikkaseuranta on erikoissairaanhoidon työtä, ja jos riskiraskauden seuranta muutettaisiin laajasti maksuttomaksi, olisi sen jälkeen vaikea perustella, miksi muut erikoissairaanhoidon vastaanottokäynnit olisivat asiakkaalle maksullisia. Osa raskaudenseurannasta on lisäksi keskitetty yliopistosairaaloihin, jolloin maksuttomuus ei toteutuisi yhdenvertaisesti kaikissa tilanteissa ja maksukäytännön erot voisivat lisätä eriarvoisuutta. Maksuttomuus ei myöskään muuttaisi erikoissairaanhoidon hoidon kriteerejä, joten se ei todennäköisesti lisäisi käyntejä. Synnyttäjät, jotka tulevat alueelle muualta, käyvät raskaudenseurannassa pääsääntöisesti omalla hyvinvointialueellaan, joten maksuttomuus ei myöskään todennäköisesti lisäisi alueen tuloja tätä kautta. Asiaksmaksujen poistaminen vähentäisi asiakasmaksutuottoja, eikä se hyvinvointialueen nykyisessä taloustilanteessa ole lähtökohtaisesti toivottavaa.

Aloitteen tavoitteita voidaan edistää usealla tavalla myös ilman laajaa maksuttomuuslinjausta. Hyvinvointialueella on jo maksuttomia potilasryhmiä (esim. ETU-poliklinikan potilaat), ja lisäksi sarjakäyntimaksun soveltamismahdollisuutta voidaan hyödyntää myös raskaana olevien käynneissä silloin, kun palvelu ja lainsäädäntö sen mahdollistavat. Käytännön toiminnassa ajanvarauksessa huomioidaan potilaan muut erikoissairaanhoidon käynnit ja pyritään keskittämään mahdollisuuksien mukaan käynnit samoille päiville poliklinikkakäyntien yhteyteen, jotta asiointi ja matkustaminen kuormittavat mahdollisimman vähän.

Tilannetta seurataan aktiivisesti osana hyvinvointialueen asiakasmaksujen ja palvelujen kehittämistä. Samalla pyritään edistämään aloitteen tavoitteita

hyödyntämällä olemassa olevia lainsäädännön mahdollistamia keinoja hyvinvointialueen talouden reunaehdot huomioiden.

Toimivalta Hallintosääntö 126.3 §

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus merkitsee vastauksen tiedoksi ja lähettää sen edelleen tiedoksi aluevaltuustolle, joka toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Tiedoksi